

Sygn. XXV C 1420/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Pogorzelska
Protokolant:	Paula Michalczuk

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2016 r. w Warszawie

sprawy z powództwa

K. C.

przeciwko

Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w Warszawie i Dyrektorowi Aresztu Śledczego W. B. w W.

o zapłatę

I. Oddała powództwo;

II. Zasądza od powoda K. C. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7 200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem zwrotu zastępstwa procesowego;

III. Nieuiszczoną opłatę od pozwu przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt **XXV C 1420/12**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 października 2012 r. (data prezentaty) skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w Warszawie oraz Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego W. B., powód K. C. wniósł o zasądzenie od każdego z pozwanych kwoty 500.000 zł wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia za doznane przez powoda cierpienia psychiczne i fizyczne stanowiące następstwa niezasadnego stosowania długotrwałego tymczasowego aresztowania oraz nie zapewnienia w trakcie jego stosowania odpowiednich warunków bytowych oraz prawidłowej opieki zdrowotnej.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w okresie od dnia 26 lutego 2007 r. do dnia 2 listopada 2009 r. przebywał w warunkach tymczasowego aresztowania w Areszcie Śledczym W. B., pozostając do dyspozycji Sądu Okręgowego w Warszawie w związku z prowadzonym postępowaniem o sygnaturze akt VIII K 425/07.

Powód podkreślił, iż stosowanie tymczasowego aresztowania względem niego nie było uzasadnione celami postępowania, a co więcej trwało przez okres 2 lat i 7 miesięcy, podczas gdy wyrok skazujący zapadły w I instancji opiewał na karę pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat.

Nadto, powód wskazał, iż przedłużające się stosowanie tymczasowego aresztowania i niezapewnienie w jego okresie humanitarnych warunków osadzenia spowodowało złożeniem przez niego skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, która została przyjęta do rozpoznania. Przedstawiciel władz polskich uznał jednak zasadność skargi, przyjmując w pełni odpowiedzialność państwa polskiego za naruszenie praw powoda, wynikających z ratyfikowanych umów międzynarodowych.

Powód podniósł nadto, iż stosowanie długiego okresu tymczasowego aresztowania doprowadziło do rozpadu rodziny powoda i pogorszenia jego relacji z małoletnią córką, czego skutkiem było znaczne pogorszenie zdrowia psychicznego powoda.

Ponadto, w ocenie powoda doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci zdrowia, wolności oraz godności. Powód wskazał, iż z dokumentacji medycznej, którą dysponował sąd jednoznacznie wynikało, iż cierpi on na liczne schorzenia o podłożu psychiatrycznym, które wymagają zapewnienia stałej i systematycznej opieki lekarskiej i farmakologicznej. W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym został on natomiast pozbawiony owej opieki, co spowodowało gwałtowne i głębokie pogorszenie stanu zdrowia odczuwane do chwili obecnej. Wnioski powoda o przeniesienie go do specjalnego oddziału aresztu przeznaczonych dla osób ze zdiagnozowanymi chorobami psychiatrycznymi zapewniającymi prawidłowy proces ich leczenia. Sytuacji tej nie zmieniła nawet próba samobójcza podjęta przez powoda.

Co więcej, powód podał, iż na skutek nieodpowiedniego oświetlenia celi o raz wyżywienia, pogorszeniu uległ wzrok powoda. Nadto, przez cały czas pobytu w Areszcie Śledczym powód przebywał w celach przeludnionych, a warunki sanitarne nie zapewniały mu jakiegokolwiek intymności.

Tym samym, fakt bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powoda, jak również jego praw wynikających z ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych w sposób oczywisty uzasadnia żądanie zasądzenia wskazanego w pozwie zadośćuczynienia. W związku z tym, żądana kwota jest w pełni adekwatna do doznanych przez powoda cierpień fizycznych i psychicznych, stanowiących w następstwie działania osób oraz instytucji, za które odpowiedzialność ponosi Skarb Państwa. (pozew – k. 3-7)

W odpowiedzi na pozew z dnia 17 lipca 2013 r. (data prezentaty) pozwany wniósł o przekazanie sprawy do sądu karnego do rozpoznania w trybie rozdziału 58 kodeksu karnego, a ewentualnie o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, iż powód nie wykazał, aby tymczasowe aresztowanie jego osoby było nielegalne, tj. aby jakiegokolwiek orzeczenia związane z jego tymczasowym aresztowaniem zostały uchylone jako wadliwe. Zatem, w ocenie pozwanego przy tak skonstruowanej podstawie powództwa zastosowanie powinien znaleźć rozdział 58 k.p.k.

W przypadku jednak rozpoznawania sprawy na gruncie art. 417 lub 417¹ k.c., powództwo winno zostać oddalone z uwagi na brak uznania orzeczeń dotyczących tymczasowego aresztowania powoda za bezprawne. Nadto, w ocenie pozwanego roszczenia związane z rzekomymi bezprawnymi działaniami lub zaniechaniami pozwanego na 3 lata przed wniesieniem pozwu uznać należy za przedawnione zgodnie z art. 442¹ k.c., bowiem wskazane nieprawidłowości miały miejsce od 2007 r., wobec czego już w momencie działania lub zaniechania pozwanego, powód uzyskiwał wiedzę zarówno o szkodzie, jak i o podmiocie zobowiązanym do jej naprawienia.

Ponadto, odnosząc się do podniesionego w pozwie uznania roszczenia przez pozwanego w toku postępowania przez Europejskim Trybunałem Praw Człowieka wskazać należy, iż pozwany powinien te okoliczności udowodnić. Z informacji uzyskanych przez pozwanego wynika, iż powód zaskarżył do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nadmierną długość tymczasowego aresztowania oraz przewlekłość postępowania karnego. Pełnomocnik Rzeczypospolitej Polskiej zaproponował powodowi i ETPC zapłatę na rzecz powoda 9.000 zł pod warunkiem orzeczenia przez Trybunał, że sprawa zostanie skreślona z listy spraw toczących się przed Trybunałem. Trybunał orzekł

jak wskazano powyżej, a kwota 9.000 zł została wypłacona powodowi, co powoduje, iż roszczenia powoda oparte na Konwencji zostały w całości zaspokojone i wygasły.

Co więcej, pozwany podkreślił, iż powód opisał warunki pobytu w Areszcie Śledczym w sposób bardzo ogólnikowy. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa natomiast na powodzie. W przypadku dowiedzenia przez powoda naruszenia dóbr osobistych, pozwany winien wykazać, że działał zgodnie z prawem.

Pozwany wskazał, iż prawdą jest, że w Areszcie Śledczym na B. występowało przeludnienie, jednak nie jest prawdą, jakoby powód przebywał w celach, w których powierzchnia na osadzonego wynosiła 1,5m², bowiem powierzchnia ta zawsze była większa i był okres, w którym przekraczała ustawową normę 3m².

Pozwany podniósł, iż nieuzasadnione są także zarzuty powoda związane z opieką zdrowotną w Areszcie. Powód miał bowiem zapewnioną opiekę o standardzie nie gorszym niż opieka zdrowotna „wolnościowa”. Powód był w szczególności wielokrotnie konsultowany przez psychiatrę oraz okulistę. Podkreślono, iż powód już w 2001 r. miał zdiagnozowaną schizofrenię paranoidalną, a podczas pobytu w Areszcie Śledczym podawano mu adekwatne i najskuteczniejsze leki. W momencie opuszczania Aresztu stan psychiczny powoda został poprawiony dzięki właściwemu leczeniu i regularnemu przyjmowaniu leków pod nadzorem pielęgniarki. Z informacji uzyskanych przez pozwanego nie wynika nadto, jakoby powód podejmował próbę samobójczą. Tym samym pozwany zaprzeczył, jakoby pogorszenie stanu zdrowia powoda miało związek z pobytem w Areszcie.

Ponadto, pozwany zaprzeczył aby tymczasowe aresztowanie miało wpływ na inne aspekty życia powoda. Rozpad rodziny i ograniczenie kontaktów powoda z córką nie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z tymczasowym aresztowaniem.

Co więcej, pozwany zakwestionował wysokość kwoty dochodzonej przez powoda tytułem zadośćuczynienia. (odpowiedź na pozew – k. 65-72)

Postanowieniem z dnia 11 września 2013 r., Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i miejscową, w związku z czym przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie, V Wydział Karny. (k. 172-175)

Postanowieniem z dnia 18 marca 2014 r. wydanym na skutek zażalenia powoda na powyższe postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 11 września 2013 r., Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił zaskarżone postanowienie, uznając iż przekazanie sprawy nastąpiło przedwcześnie, bez należytego wyjaśnienia podstawy faktycznej żądań zawartych w pozwie (k. 210-212)

W piśmie procesowym z dnia 6 czerwca 2014 r. (data prezentaty) powód wskazał, iż dochodzone pozwem roszczenia związane są wprost z dokonanymi naruszeniami dóbr osobistych w postaci godności, zdrowia oraz wolności powoda na skutek zastosowania tymczasowego aresztowania w warunkach naruszających godność powoda i prowadzących do narażenia go na utratę zdrowia i życia w następstwie niezapewnienia prawidłowej opieki lekarskiej oraz warunków bytowych zgodnych z ratyfikowanymi przez Polskę umowami międzynarodowymi i przepisami prawa wewnętrznego. Powód wskazał, iż wszelkie jego roszczenia dochodzone w pozwie mają oparcie w treści art. 23 i 24 k.c. (pismo procesowe z dnia 06.06.2014 r. – k. 219)

W piśmie procesowym z dnia 21 października 2014 r. (data prezentaty) pozwany wskazał, iż w związku z tym, że powód zmodyfikował powództwo dopiero pismem z dnia 3 czerwca 2014 r., uznać należy, iż roszczenia powoda przedawniły się w całości. Co więcej, przy obecnym kształcie powództwa nie jest uzasadnione występowanie w sprawie jako statio fisci Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie. (pismo procesowe z dnia 21.10.2014 r. – k. 254-255)

W piśmie z dnia 13 listopada 2014 r. powód podniósł, iż z uwagi na to, że powództwo w niniejszej sprawie zostało wniesione przed upływem 3 lat od dnia zwolnienia powoda z aresztu śledczego, nie nastąpiło przedawnienie roszczenia. Co więcej, w związku z uznaniem przez stronę pozwaną co do zasady wszelkich roszczeń powoda

związanych ze skargą wniesioną przez niego to ETPC, uznanie to spowodowało przerwanie biegu przedawnienia. (pismo procesowe z dnia 13.11.2014 r. – k. 258-259)

Strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie w dalszym toku postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 26 lutego 2007 r. do 2 listopada 2009 r. powód K. C. jako pozbawiony wolności przebywał w Areszcie Śledczym W. B.. (świadcstwo zwolnienia – k. 13-14)

Tymczasowe aresztowanie powoda było zgodne z prawem a orzeczenia, na podstawie których miało ono miejsce nie zostały w uchylone ani zmienione. (okoliczność bezsporna)

Po osadzeniu powoda w Areszcie Śledczym W. - B., powód został poddany serii badań kontrolnych. Powód oświadczył wówczas, iż leczył się psychiatrycznie, był hospitalizowany i w związku z tym powinien przyjmować leki. (książeczka zdrowa osadzonego – koperta k. 252)

W trakcie pobytu powoda w Areszcie Śledczym W. B., powód wielokrotnie był konsultowany przez lekarza psychiatrę. Powód regularnie otrzymywał leki w dawkach zależnych od swojego stanu psychicznego. Powód był również konsultowany przez lekarza rodzinnego, neurologa i okulistę. W trakcie odbywania kary przez powoda nie zaobserwowano zaostrzenia objawów choroby psychicznej. Powód nie wymagał hospitalizacji psychiatrycznej i opuścił areszt w stanie ewidentnej poprawy stanu psychicznego. (książeczka zdrowa osadzonego – koperta k. 252, notatka służbowa dr n med. M. B. – k. 161)

Osadzony w zakładzie karnym ma zapewnione bezpłatne leki i leczenie finansowane z budżetu państwa. Osoby osadzone w zakładach karnych lub aresztach traktowane są w przychodniach lekarskich jako osoby pełnopłatne, których nie obowiązują kolejki ani limity, w związku z czym leczenie specjalistyczne takich osób jest wykonywane szybciej niż osób nieosadzonych. W areszcie śledczym codziennie na każdym pawilonie znajduje się pielęgniarka, do której osadzony może zgłosić problem zdrowotny. W przypadku poważniejszych problemów wzywany jest lekarz lub zespół ratownictwa medycznego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, każdy osadzony w ciągu trzech dni roboczych poddawany jest badaniu lekarskiemu, przeglądowi sanitarnemu i stomatologicznemu oraz ma wykonywane rtg klatki piersiowej. Z osadzonym przeprowadzany jest wywiad lekarski. (zeznania świadka P. H. – k. 338-341)

W przypadku, kiedy osadzony chce skorzystać z wizyty lekarskiej, musi napisać w tym celu kartkę do oddziałowego, co następnie jest wpisywane do książki zgłoszeń do lekarza. W areszcie śledczym istnieje możliwość skorzystania z pomocy lekarza okulisty, jak również lekarza psychiatry. Wizyty lekarskie odbywają się z inicjatywy osadzonego. W przypadku pilnych sytuacji, osadzeni są przewożeni na ostry dyżur okulistyczny czy też na konsultację psychiatryczną. W sytuacji, kiedy osadzony zgłaszał problem zdrowotny, musiał mieć konsultację z psychologiem lub lekarzem pierwszego kontaktu. (zeznania świadka P. H. – k. 338-341)

Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 11 marca 2011 r., a następnie z dnia 31 stycznia 2014 r. powód K. C. uznany został za okresowo częściowo niezdolnego do pracy. (orzeczenie lekarza orzecznika ZUS – k. 9, k. 242)

Od marca 2001 r. powód choruje na schizofrenię paranoidalną, w związku z czym był on trzykrotnie hospitalizowany. Obecnie powód nadal pozostaje w stałym leczeniu i bezwzględnie takiego leczenia wymaga. (zaświadczenie lekarskie z dnia 29.09.2014 r. – k. 238, dokumentacja medyczna – k. 276-311)

Obecnie powód ma również niewielką wadę wzroku. (zaświadczenie lekarskie – k. 240-241)

W Areszcie Śledczym W. - B. występowały okresy przeludnienia. Z uwagi na powyższe, zarządzeniem wewnętrznym nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w W. B. z dnia 9 maja 2006 r. zarządzono umieszczanie osadzonych w warunkach,

w których powierzchnia celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m², do czasu, kiedy zaludnienie aresztu będzie odpowiadać jego pojemności. (zarządzenie z dnia 09.05.2006 r. – k. 73)

Wyposażenie cel w Areszcie Śledczym W. - B. odpowiadało normom Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Funkcjonowanie Aresztu Śledczego W.- B. uzyskało pozytywną ocenę Wiceprezesa Sądu Okręgowego (...). (notatka służbowa – k. 74-75, sprawozdanie z wizytacji Aresztu Śledczego W. – B. z dnia 6 listopada 2007 r. – k. 76-102, sprawozdanie z wizytacji Aresztu Śledczego W. – B. z dnia 3 listopada 2008 r.- k. 104-130, sprawozdanie z wizytacji Aresztu Śledczego W. – B. z dnia 30 listopada 2009 r. – k. 133-160)

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2009 r., Sąd Okręgowy (...) orzekł rozwód związku małżeńskiego powoda z A. C., bez orzekania o winie stron. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnią córką stron, Sąd powierzył matce dziecka. Władza rodzicielska powoda została natomiast ograniczona w zakresie przyznania matce prawa do bieżącej pieczy nad małoletnią oraz wyłącznej decyzji odnośnie doraźnych wyjazdów małoletniej poza granice kraju. Wnioskiem z dnia 12 marca 2010 r. powód wnosił o zmianę sposobu kontaktów z dzieckiem. (wyrok z dnia 6.11.2009 r. – k. 17-18, wniosek – k. 19-21)

Wezwaniem do zapłaty z dnia 21 czerwca 2011 r. powód wezwał Prezesa Sądu Okręgowego(...)oraz Dyrektora Aresztu Śledczego W.-B. do zapłaty w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania do zapłaty kwoty po 500.000 zł wraz z odsetkami od dnia otrzymania wezwania tytułem zadośćuczynienia za doznane przez powoda cierpienia psychiczne i fizyczne stanowiące następstwa przewlekłości prowadzonego przeciwko niemu postępowania, jak również niezasadnego stosowania tymczasowego aresztowania w okresie od 26 lutego 2007 r. do dnia 2 listopada 2009 r. i niezapewnienia w trakcie jego stosowania odpowiednich warunków bytowych i prawidłowej opieki zdrowotnej w Areszcie, co doprowadziło do znacznego pogorszenia jego stanu zdrowia. (wezwania – k. 15, k. 16)

Sąd dokonał następującej oceny dowodów:

Podstawę ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie stanowiły wskazane powyżej dokumenty zgromadzone w aktach sprawy oraz zeznania świadka P. H..

Sąd dał wiarę przedstawionym w niniejszej sprawie dowodom w postaci dokumentów. W ocenie Sądu brak jest podstaw do podważania zawartości lub autentyczności dokumentów uznanych przez Sąd za wiarygodny materiał dowodowy. Nie były one także kwestionowane przez żadną ze stron procesu.

Sąd w całości dał wiarę zeznaniom świadka P. H., który zeznawał na okoliczność warunków, w których powód przebywał w Areszcie Śledczym W. - B. oraz zakresu udzielania pomocy medycznej przez personel medyczny powodowi podczas pobytu w areszcie. Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania zeznań świadka, który jest lekarzem i funkcjonariuszem państwowym, w związku z czym w ocenie Sądu posiada on odpowiednią i szczegółową wiedzę w zakresie okoliczności, na które zeznawał. Nadto, zeznania świadka w pełni korespondują ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym w postaci dokumentów.

W ustaleniach stanu faktycznego Sąd pominął zeznania świadka P. T., który w okresie przebywania powoda w Areszcie Śledczym pracował na stanowisku magazyniera w służbie więziennej, a następnie na stanowisku strażnika działu ochrony. Świadek ten zeznał bowiem, iż nie pamięta powoda. Nadto, nie dysponował wiedzą niezbędną dla ustalenia stanu faktycznego niniejszej sprawy.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w zakresie, w jakim zeznał na okoliczność braku otrzymywania przez niego lekarstw w trakcie pobytu w Areszcie Śledczym W. – B., bowiem zeznania powoda nie korespondują z całością zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Ponadto, Sąd oddalił wniosek dowodowy powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych psychiatry i okulisty jako bezprzedmiotowy dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Przedmiotem niniejszego postępowania była bowiem

okoliczność naruszenia dóbr osobistych powoda podczas osadzenia w Areszcie Śledczym W. – B. w sposób, który uzasadniałby odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa. Okoliczność stanu zdrowia i problemów zdrowotnych powoda nie była natomiast kwestią sporną w toku niniejszego postępowania. (postanowienie z dnia 13.05.2016 r. – k. 361)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu w całości.

W niniejszej sprawie powód K. C. wystąpił przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w Warszawie, Dyrektorowi Aresztu Śledczego W. - B. z roszczeniami związanymi z odpowiedzialnością pozwanego, wynikającą z naruszenia dóbr osobistych powoda w trakcie jego pobytu w Areszcie Śledczym W. – B. w okresie od 26 lutego 2007 r. do 2 listopada 2009 r.

W ocenie Sądu rozważając niniejszą sprawę pod względem prawnym w pierwszej kolejności wskazać należy na podstawy prawne roszczeń dochodzonych przez powoda.

Jak wskazał powód w piśmie procesowym z dnia 6 czerwca 2014 r. , roszczenie o zapłatę przez pozwanego zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, powód opiera na art. 23 i art. 24 k.c.

W tym miejscu wskazać należy, iż zgodnie z art. 23 k.c., dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W myśl natomiast art. 24 § 1 k.c., ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Zgodnie z regulacją zawartą w art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, iż powód sprecyzował, do naruszenia jakich jego dóbr osobistych doszło w czasie pobytu w Areszcie Śledczym W. – B.. W jego ocenie są to: wolność, zdrowie i godność. Co więcej, uznać należy, iż w związku z naruszeniem dóbr osobistych, powód na podstawie art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. był uprawniony do wystąpienia o zapłatę zadośćuczynienia z tego tytułu.

W tym miejscu podkreślenia wymaga jednak również to, iż z uwagi na to, jaki podmiot występuje po stronie pozwanej, zastosowanie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy znajdzie również art. 417 § 1 k.c. W myśl tego przepisu bowiem, za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Przyznanie zadośćuczynienia na podstawie art. 471 § 1 k.c. zależy nadto od łącznego zaistnienia przesłanek takich jak: bezprawność zachowania, szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnością a szkodą. Ciężar udowodnienia wystąpienia szkody, bezprawnego zachowania i związku przyczynowego, zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 6 k.c. ciąży na powodzie, jako stronie wywodzącej skutki prawne z faktów, na które się powołuje. Niewykazanie powyższych przesłanek decyduje natomiast o bezpodstawności powództwa.

Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 23 stycznia 2016 r., I ACa 1246/15: „W postępowaniu dotyczącym ochrony dóbr osobistych, w którym po stronie pozwanej występuje Skarb Państwa niezbędne jest wykazanie przesłanek jego odpowiedzialności statuowanych przepisami art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 417 § 1 k.c., przy czym w pierwszej kolejności powód powinien wykazać okoliczność naruszenia konkretnego dobra osobistego w rozumieniu art. 23 k.c. Dopiero w razie pozytywnego przesądzenia tej kwestii sąd orzekający dokona oceny bezprawności działania bądź zaniechania prowadzącego do naruszenia dóbr osobistych powoda, a także oceny w zakresie wystąpienia szkody i związku przyczynowego między inkryminowanym zachowaniem pozwanego a ową szkodą”.

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela przedstawiony powyżej pogląd. W związku z tym podkreślić należy, iż w pierwszej kolejności ocenie Sądu podlegało to, czy i w jakim stopniu powód wykazał okoliczności naruszenia jego dóbr osobistych.

W tym miejscu zaznaczyć należy, iż powód jednoznacznie określił, jakie jego dobra osobiste zostały naruszone. W ocenie powoda są to: wolność, zdrowie oraz godność.

Przechodząc do okoliczności naruszenia dobra osobistego powoda w postaci wolności wskazania wymaga to, iż powód przebywał w Areszcie Śledczym W. – B. na podstawie orzeczeń o tymczasowym aresztowaniu, wydanych w toku toczącego się przeciwko powodowi postępowania karnego. W tym miejscu podkreślić należy, iż instytucja tymczasowego aresztowania przewidziana została przepisami prawa, a mianowicie uregulowana w kodeksie postępowania karnego. Jest to jeden ze środków zapobiegawczych, jaki może zostać zastosowany względem osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa. Podnieść należy, iż powód w niniejszym postępowaniu nie podważył zgodności z prawem zastosowania względem niego powyższego środka. Powód w żaden sposób nie wykazał, aby orzeczenia na podstawie których osadzony został w areszcie wydane zostały z naruszeniem prawa. Powód podkreślił jedynie, iż w jego ocenie łączny okres tymczasowego aresztowania był zbyt długi. Na podstawie przedstawionego przez powoda materiału dowodowego wskazać jednak należy, iż organy państwa działały zgodnie z prawem, a zastosowany względem powoda środek zapobiegawczy był środkiem legalnym. Powód nie podważył skutecznie tej okoliczności. Nadto podnieść należy, iż Sąd cywilny nie jest uprawniony do podważania orzeczeń Sądów karnych, które to orzeczenia nie zostały uchylone w postępowaniu karnym jako wadliwe. Powód nie wykazał natomiast, aby działania Sądu karnego zostały uznane za bezprawne.

Jeżeli chodzi natomiast o naruszenie dobra osobistego powoda w postaci zagrożenia i naruszenia jego zdrowia, podnieść należy iż zarzut ten również nie został przez niego odpowiednio udowodniony. Podkreślić należy, iż w kwestii tej powód podniósł jedynie ogólne twierdzenia nieoparte żadnym materiałem dowodowym. Powód nie wskazał na żadne konkretne sytuacje, w których doszłoby do zagrożenia jego zdrowia, zawinionego przez funkcjonariuszy państwowych pracujących w Areszcie Śledczym, w którym był on osadzony. Nie wykazał on działań konkretnych osób w konkretnych okolicznościach, które doprowadziłyby do naruszenia jego dobra osobistego - przykładowo powód nie przytoczył sytuacji, w której funkcjonariusz odmówiłby lub utrudniłby powodowi skorzystanie z pomocy lekarskiej, jak również nie przytoczył na tę okoliczność żadnego dowodu w postaci zeznań świadka czy dokumentu.

Jednocześnie podkreślić należy, iż w zakresie naruszenia dobra osobistego w postaci zdrowia powód wskazał jedynie na nieudostępnianie mu lekarstw związanych chorobą psychiczną, na którą cierpi oraz pogorszenie wzroku i niezapewnienie odpowiedniej opieki okulistycznej. Tymczasem podnieść należy, iż jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, w tym zeznań świadka P. H., dostęp do służby zdrowia osób osadzonych jest niejednokrotnie znacznie lepszy i dogodniejszy niż w przypadku osób pozostających na wolności. Podkreślić należy, iż na pisemne zgłoszenie osadzonych, w każdym przypadku udzielana jest im pomoc pielęgniarska lub lekarska, jak również umożliwiana jest wizyta u lekarza specjalisty. Powód nie udowodnił jakoby podejmował starania w celu uzyskania wizyty u lekarza specjalisty, w tym okulisty i aby taka możliwość została mu odebrana przez funkcjonariuszy państwowych pracujących w Areszcie Śledczym. Podnieść należy, iż ciężar dowodu spoczywał w tym wypadku na powodzie. Co więcej, powód nie udowodnił jakoby na skutek złego oświetlenia w celi i nieodpowiedniego wyżywienia doszło do pogorszenia jego wzroku, a nawet jeżeli to, że był to jedyny czynnik, który do tego doprowadził. Wskazać

należy, iż z przedłożonego przez powoda zaświadczenia lekarskiego z dnia 5 grudnia 2009 r. wynika, iż wada wzroku powoda jest niewielka. W ocenie Sądu nie sposób uznać, iż nawet jeżeli doszło do pogorszenia wzroku powoda, to jedyną tego przyczyną było złe oświetlenie celi więziennej i nieodpowiednie wyżywienie w okresie tymczasowego aresztowania.

Ponadto podkreślić należy, iż od 2001 r., a więc już kilka lat przed tymczasowym aresztowaniem powoda, cierpiał on na schizofrenię paranoidalną. Schorzenie to nie zostało zatem nabyte w związku z pobytem powoda w Areszcie Śledczym. Co więcej, niedługo po osadzeniu powoda, zgodnie z obowiązującą procedurą przeszedł on szereg badań. Okoliczność choroby psychicznej powoda od początku była funkcjonariuszom i lekarzom więziennym wiadoma. W trakcie pobytu w areszcie powód pozostawał nadto pod stałą opieką lekarską, czego dowodzi zgromadzona dokumentacja medyczna zawarta między innymi w książeczce zdrowia osadzonego. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika również jednoznacznie, iż powodowi regularnie podawane były odpowiednie lekarstwa, czego dowodem jest notatka służbowa dr n med. Neurologa M. B., który stwierdził, iż w momencie zwolnienia powoda z aresztu, stan jego zdrowia psychicznego uległ poprawie. Ponownie podnieść należy, iż poza twierdzeniami powoda co do nieodpowiedniej opieki medycznej i niepodawania mu potrzebnych lekarstw, powód mimo spoczywającego na nim ciężaru dowodu nie wykazał w żaden sposób tej okoliczności.

W tym miejscu podkreślić należy, iż Sąd oddalił wniosek dowodowy powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry i okulisty, bowiem w ocenie Sądu ten środek dowodowy byłby bezprzedmiotowy dla rozstrzygnięcia. Ponownie podnieść należy, iż obowiązkiem powoda w niniejszym postępowaniu było wykazanie konkretnych sytuacji, w których funkcjonariusz państwowy, za działanie którego pozwany Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność, dopuścił się naruszenia dobra osobistego powoda. Ogólny stan zdrowia powoda, którego Sąd nie kwestionuje, nie był natomiast przedmiotem niniejszego postępowania.

Odnosząc się natomiast do naruszenia dobra osobistego powoda w postaci godności również należy wskazać, iż powód nie udowodnił tej okoliczności. W tym miejscu zważyć należy, iż Sąd nie kwestionuje, iż okresowo powód mógł przebywać w przeludnionej celi. Sytuacja taka wynikała jednak z ogólnej trudnej kondycji i przeciążenia Aresztu Śledczego W. – B.. Co więcej, okoliczność zmniejszenia powierzchni celi przypadającej na jednego więźnia, była zgodna z prawem, bowiem wynikała z nadzwyczajnych okoliczności, czego wyrazem było zarządzenie nr (...) Dyrektora aresztu Śledczego w W. B. z dnia 9 maja 2006 r.

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 1 lipca 2009 r., I ACa 433/09, w którym Sąd Apelacyjny stwierdził, że: „Istotną kwestią dla oceny sprawy jest rozgraniczenie dolegliwości jakie są nieodłącznie związane z pobytem w jednostce penitencjarnej od tych, które wykraczają poza normalny zakres wynikający z istoty kary pozbawienia wolności czy tymczasowego aresztowania. Przebywanie w warunkach izolacyjnych powiązane jest zawsze z mniejszymi czy większymi dolegliwościami, często trudnymi wręcz do zaakceptowania. Dopiero gdy dolegliwości te przybierają formy poniżania czy też pozbawienia osadzonych podstawowych warunków godziwej egzystencji można by uznać za bezprawne naruszenie dóbr osobistych”.

Zważyć należy, iż powód w niniejszej sprawie zarzuca pozwanemu brak zapewnienia godnych warunków bytowych oraz należytej opieki zdrowotnej. Zdaniem Sądu niewątpliwie stwierdzić należy, iż władza publiczna jest obowiązana do zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych czy aresztach śledczych humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej. W ocenie Sądu warunków w jakich przebywał powód nie można jednak określić jako niegodziwych, ludzkich czy poniżających. Nawet przy przyznaniu, iż w czasie pobytu powoda w areszcie występowały okresy przeludnienia w celach, to podnieść należy, iż zdaniem Sądu mała przestrzeń mieszkalna w celi nie daje jednak automatycznie podstawy do przyjęcia, iż godność powoda została naruszona, a zatem, że zostały spełnione przesłanki do zasądzenia zadośćuczynienia.

Nadto, w ocenie Sądu bezzasadne są twierdzenia powoda, że sposób wydzielienia kącika sanitarnego, z którego korzystał, naruszał jego godność. Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 10 kwietnia 2013

r., I ACa 1238/12: „Godne warunki obejmują zapewnienie usytuowania kąpeków sanitarnych w sposób umożliwiający niekrępujące użytkowanie. Nie przewidują natomiast zapewnienia samodzielności pomieszczeń przeznaczonych na toalety ani oddzielenia ich murem od pozostałej części celi.” Ponadto, Sąd Apelacyjny zasadnie podkreślił, iż: „Sprzeczne z zasadami współżycia społecznego byłoby domaganie się od Państwa Polskiego, by zapewniało wyższy standard życia osobom, które odbywają karę pozbawienia wolności za czyny sprzeczne z prawem, niż uczciwym obywatelom, którzy nigdy nie weszli w konflikt z prawem (...) Sam fakt przeludnienia nie daje automatycznie podstawy do przyjęcia, iż zostały spełnione przesłanki do zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 KC.”

W ocenie Sądu, w przedmiotowej sprawie powód nie wykazał bezprawności zachowania pozwanego ani też związku przyczynowego pomiędzy działaniami funkcjonariuszy publicznych, za które odpowiedzialność ponosi Skarb Państwa a naruszeniem dóbr osobistych powoda. Nadto, co godne uwagi, powód nie wykazał wysokości rozmiaru doznanej krzywdy. Na uzasadnienie swoich twierdzeń powód nie przedstawił odpowiednich i wystarczających dowodów.

Wskazać nadto należy, iż powód w żaden sposób nie udowodnił związku przyczynowego pomiędzy działaniami pozwanego a krzywdą doznaną przez powoda w związku z rozpadem jego rodziny i pogorszeniem kontaktów powoda z małoletnią córką. Sąd nie kwestionuje tego, iż w okresie tymczasowego aresztowania powoda doszło do rozwiązania jego związku małżeńskiego, co w efekcie mogło przyczynić się do utrudnienia relacji powoda z córką. Niemniej jednak, wskazany powyżej związek przyczynowy w toku niniejszego postępowania nie został w żaden sposób wykazany.

Mając na uwadze poczynione powyżej rozważania wskazać należy, iż w ocenie Sądu powód nie wykazał zatem kolejnej przesłanki odpowiedzialności pozwanego, tj. bezprawności jego działania. Powód nie udowodnił, aby czynności podejmowane przez funkcjonariuszy państwowych w stosunku do niego jako osoby przebywającej w Areszcie Śledczym prowadziły do wniosku, że działania te były niezgodne z prawem.

Co więcej, z uwagi na to, iż w ocenie Sądu powód nie wykazał zarówno naruszenia jego dóbr osobistych, bezprawności działania ani adekwatnego związku przyczynowego, zastosowania w niniejszej sprawie nie znajdzie również art. 417² k.c., który stanowi, iż jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza niezdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne, wskazują, że wymagają tego względy słuszności. Zdaniem Sądu brak spełnienia przesłanki udowodnienia naruszenia dóbr osobistych powoda i związku przyczynowego z działaniem funkcjonariuszy państwowych uniemożliwia zastosowanie powyższego przepisu dla rozstrzygnięcia sprawy. Nadto, nie jest możliwe stwierdzenie, iż w realiach niniejszej sprawy nie zachodzą szczególne względy słusznościowe, uzasadniające przyznanie powodowi dochodzonego przez niego zadośćuczynienia.

Odnosząc się natomiast do postawionego przez powoda zarzutu dotyczącego uznania przez przedstawiciela władz polskich odpowiedzialności państwa za naruszenie praw powoda w związku ze skargą złożoną przez powoda do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, co w ocenie powoda skutkuje odpowiedzialnością Skarbu Państwa za wszelkie krzywdy doznane przez niego w okresie stosowania w stosunku do niego tymczasowego aresztowania, wskazać należy, iż argument ten również nie mógł zostać uwzględniony. Powód w żaden sposób nie wykazał bowiem powyższej okoliczności, nie przedstawił żadnych dokumentów w tym zakresie, które potwierdzałyby słuszność jego stanowiska, poprzestając wyłącznie na swoich twierdzeniach w tym zakresie. Podkreślić należy, iż ciężar wykazania uznania powództwa przez pozwanego spoczywał natomiast na powodzie.

Reasumując, w ocenie Sądu, w realiach niniejszej sprawy nie zachodzą przesłanki, które skutkowałyby odpowiedzialnością pozwanego Skarbu Państwa. Zachowanie funkcjonariuszy państwowych względem powoda osadzonego w areszcie w trakcie stosowania wobec niego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania nie miało charakteru jednostkowego i nie stanowiło represji wobec osoby powoda. Było to natomiast standardowe zachowanie wobec wszystkich osadzonych. Tym samym, roszczenie powoda o zapłatę zadośćuczynienia z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych, w świetle podniesionych powyżej okoliczności jawi się jako nieuzasadnione i jako takie podlega oddaleniu.

W związku z powyższym, Sąd oddalił powództwo, o czym orzeczono w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę zobowiązania jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Sąd nie znalazł przesłanek do nieobciążania powoda tymi kosztami. W związku z powyższym na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa koszty zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 zł, o czym orzeczono w punkcie drugim sentencji wyroku.

Ponadto, z uwagi na to, że postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 grudnia 2012 r., VI Acz 2428/12, powód został zwolniony od opłaty od pozwu w całości, nieuiszczoną opłatę od pozwu Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa, o czym orzeczono w punkcie trzecim wyroku.

Mając na uwadze całokształt poczynionych powyżej rozważań, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.